



# ЗАМАН



Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ  
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

**ВРЕМЯ**

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА  
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

## Къырал Совет



## Тюзлюк бла бардырылган конкуренция - экономикабызны айнытыу ахшы себеби

Бу кюнледе Кремльде Россей Федерацияны Президенти **Владимир Путинни** башчылыгында Къырал Советни жыйылыуу болганды. Анда «РФ-ни субъектлерини къыралда конкуренцияны айнытыуда баш магъаналы борчлары» сюзюлгендиле. Анга КъМР-ни Башчысы **Юрий Коксов** да къатышанды.

Россей Федерацияны оноучусу жыйылганлагъа: «РФ-ни Президентин айырыуладан сора Къырал Советни биринчи жыйылыуу бардырылады. Къыралны аллында къаллай уллу борчла салынганларын барыгыз да билесиз. Аланы тамамлауа тири къатыштыргъа, хайырлы ишлерге тийишлиди. Аны ючюн а барыбыз да бирге болурга борчлубуз: граждан общество, бизнес, власть органла да. Бек башы уа Россей Федерацияны битеу субъектлери да къадалып иш-

лерге керекдиле», -дегенди. Тюзлюк бла бардырылган конкуренция, деп чертгенди Президент, къыралны экономикасын, технологияланы ёсдюрююню, аны жангырыууну, жашауну битеу сфераларында да алгъа ышангылы атламыны мурдоруду.

Баш борчланы араларында уа регионлада предпринимательликге административ къысыулукъну, жуукълукъну тохтатыргъа, бу сферада ишни праволу базаны чеклеринде бардырыргъа кереклиси айтылганды. Гитче бизнесге бла социалъый магъаналы коммерциялы болмагъан организациялагъа къырал эм муниципал жумушланы толтурургъа эркинликерин кенгертирге тийишли болганы да чертилгенди.

Дагъыда къырал эм муниципал ырысхыны бирикдилген реестрин къуаргъа, аланы иелерини юслерин-

ден толу информацияны басмалагъа, эсепге салынмагъан неда файдасыз хайырланылган жеринден тепдилмеген объектлени бла жерлени ачыкъларгъа кереклиси да белгиленгенди. РФ-ни Президенти 2017 жылда 21 декабрьде къабыл кёрген «Конкуренцияны айнытыуда къырал политиканы жолларыны юсюнден» 618 номерли Указда салынган ёлчемлеге жетишиуну мадарлары да сюзюлгендиле. «Къыралыбызны айнытыуда экономика жалынчакъсызлыкъ, конкуренцияны жалчытуу артыкъда магъаналыдыла», -деп чертгенди Россей Федерацияны Президенти.

КъМР-ни Башчысы бла  
Правительствоуну  
пресс-службасы.  
[www.kremlin.ru](http://www.kremlin.ru) сайтны  
материалларына кёре.

## ПАРЛАМЕНТ

## КъМР-ни Башчысыны посланиясында салынган борчланы толтурууну планы къабыл кёрюлгенди

КъМР-ни Парламентини президентимуну жыйылыуунда жыйырмагъа жууукъ соруу сюзюлгенди. Аны спикер **Татьяна Егорова** бардыргъанды.

Депутатла КъМР-ни Башчысы быйыл 23 мартда Парламентге этген Посланияда белгиленген жумушланы толтурууну планын къабыл кёргендиле. Регламент, депутат этика эм Парламентни ишин къырау жаны бла комитетни башчысы **Кансаланы Еленаны** айтханына кёре, ол бай болганды: битеу да бирге тизмеде 33 жумуш барды. Ол санда 2 законопроектни жарашдырып, къабыл кёрюрге, 1 парламент тынгылаула, 5 « төгерек стол», 6 «правительстволу сагъат» бла «комитет сагъат», комитетлени 15 кенгертилген жыйылыууларын эм башха ишлени толтурургъа белгиленди.

Планда болган битеу жумушла да заманында эмда бийик даражада бардырылгъа керекдиле, -дегенди Татьяна Егорова. Комитетлени башчыларына сессияны ахырында план къалай тамамланганыны юсюнден информацияны спикерге берирге буролганды.

Парламентарийле, кенгешип, законла чыгъарыуучу органы кезиулю



жыйылыуун 24 апрельде бардырыргъа оноулашхандыла. Президиумда уа федерал законланы проектлерине, къыралны субъектлеринде коллегаларыны башламчылыкъларына къаралганды. Алада сёз РФ-ни Налог кодексине тюзетиуле кийриуну, бюджет организациаланы ток ючюн борчларын азайтыууну, сабийликден да церебральный паралич ауруудан къыйналгъанланы санаторийлеге путёвкала бла жалчытууну юслеринден барганды.

Къырал эсепге салыу, кадастр

эм картография жаны бла федерал службаны республикада Управлениыны башчысы **Аслан Пшигошеви**, Борчлу халда медицина страхованияны КъМР-де жер-жерли бёлюмюню таматасы **Руслан Боготовну**, КъМР-ни прокуратурасыны уголовный жууапка тартханда законланы толтурургъа надзор жаны бла бёлюмюню башчысы **Артик Кокоевни** КъМР-ни Парламентини Сыйлы грамотасы бла саугъаларгъа оноу этилгенди.

КъМР-ни Парламентини  
пресс-службасы.

**Р.Б. Бжахованы**  
Къабарты-Малкъар  
Республиканы  
Сыйлы грамотасы бла  
саугъалауну юсюнден

Къабарты-Малкъар  
Республиканы  
Башчысыны

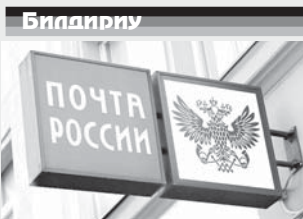
## УКАЗЫ

Кёп жылланы ишчи борчун юглолю толтургъаны ючюн **Бжахова Ранета Башировна** - «Редакция газеты «Зольские вести» муниципал казна учрежденияны баш редакторун Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла саугъаларгъа.

Къабарты-Малкъар  
Республиканы  
Башчысы

Ю. КОКОВ

Нальчик шахар,  
2018 жыл 4 апрель,  
№ 38-УГ



## Газетлеге бла

журналлагъа жазылуу  
башланганды

*Биринчи апрельден башлап, 2018 жылны экинчи жарымына жазылуу кампания башланганды.*

*Сизни почта связны битеу бёлюмлеринде сюйген газетлеригизге бла журналларыгъызгъа жазылууну жарашдырыргъа онугъуз барды. Бу ишни юсюнден къошақъ информацияны башында сагъынылгъан учрежденияны операторундан билирге боллукъсуз.*

КъМР-ни почта связны  
федеральный  
управлениясы.

## КЕНГЕШ

Информатизацияны кенг  
эмда таукел атламлары

**Къабарты-Малкъарда «Информациялы жамауат» кырал программаны бардырыну юсюнден айтылганды бу кюнде бардырылган кенгешде. Аны ишине Правительствону башчысы орунбасары Владимир Болотоков эм талай ведомствону келечилери къатышкандыла.**



Сагъынылган программаны толтуруу кезиуде этилген ишлени эмда мындан арысында не жумушла та-

санда кырал эмда муниципал жумушланы электрон халда жалчытыу инфраструктураны къурауу, администра-

«Электрон школ», «Электрон сабий сад», «Электрон колледж» деген модульле хайырланыладыла. Саулукъ сакълауу юсюнден айтханда, «Пациентни порталына» бюгонлюкде Нальчикде беш поликлиника, он район больница эмда Огъары Малкъарны бла Элбрус элни больницалары къошулгандыла. Сагъынылган (ЕСИА) системаны хайырындан алауу кырайында да врачлагъа приёмгъа жазылырга боллукъду.

Электронный СМИ-ни эмда телерадио беруилени жарашдырыу эм айнытыу умутланы чеклеринде «Къабарты-Малкъар» телеканалга лизинг халда жангы оборудование сатып алыннганын билдиргенди министр. СМИ-ни юсюнден айтханда уа, кырал изданиланы ол санда интернетде да басмаларча онгла къура ла барганын билдиргенди. Дагъыда «Солнышко», «Нур», «Нур» сабий журналланы интернет-сайтлары жангырытылгандыла, «Минги-Тау», «Литературная Кабардино-Балкария», «Юашхэмахуэ» журналланыкъыла да тийишли халга келтириле турадыла.

Андан сора да, Рахайланы Борис былтыр газетлени, журналланы чыгыулары, «Эльбрус» басманы иши бла да къысха шагъырейлендиргенди, квалификацияны ёсдюруу курсланы республиканы телевидениясында урунган 36 адам ётгенин да туура этгенди. Ахырында жер-жерли администрациялагъа эмда власть органланы келечилерине адамлагъа бириккен порталны онгларыны юсюнден дайым айтып турургъа, кырал жумушланы электрон халда тапдырыуу андан ары бардырырга эм башка рекомендацияла этгенди.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

## Дата

Тинтиучюлени  
сезилирча къошумчулугъу

**6 апрельде РФ-ни МВД-сында следствие бёлюмле къураууны 55 жыл толганды. Анга аталып, КъМР-де Ич ишле министрствода къууанчылы жыйылыу болганды.**

Ич ишле министр Игорь Ромашкин полициячылары профессионал байрамлары бла алгышлай, ала республикада

лияциягъа халкъны жанындан ышанулуку. Сиз республиканы инсанларын аманлыкчылыкдан сакълауу жаны бла артыкъда магъаналы ишни толтурасыз,- дегенди ол.

Ич ишле министр орунбасары КъМР-де МВД-да Следствие управленияны башчысы Виктор Кудашкин а бу бёлюмню тарыхыны, аны къуллукчулары тамамлагъан ишни эмда келир



право низамны сакълауу салган къыйынлары ючюн ыспас этгенди.

- Следствие бёлюмлени къуллукчулары ич ишле органдыла артыкъда магъаналы ишни толтурадыла. Сизни профессионал билимигизге, сынаугузгъа кёре къуралады по-

заманга салынган борчланы юслеринде доклад этгенди.

Ахырында полициячылары уллу къаууму ишлерин бет жарыкълы толтургъанлары эмда юбилей бла байламлы ведомствону Сыйлы грамоталары эмда эсде къаллык саугъала бла белгиленгенди.



мамларыгъыны юсюнден республиканы экономиканы айнытыу министри Рахайланы Борис айтханды. Ол билдиргенча, бу программа 2013-2023 жылланы чеклеринде бардырыллыкды, кеси да «Информациялы кырал» эм «Информациялы болум» деген кесекледен къуралады. Былтыр алауу эскине да кеп къалмай 387 миллион сом къоратылганды.

Аны хайырындан республиканы тышында тап кёрдюрюрге, гражданданы жашау болумларын игилендирге, регионну экономика, социал-политика, культура жаны бла айнытырга, жамауат къоркъуусулукъну жалчытырга, информация эмда телекоммуникация технологиялагъа таянып кырал эмда муниципал оноу этиу системаны игилендирге эмда СМИ-ни айнытырга умут барды.

Аны айтханда, Рахайланы Борис не мадар этерге кереклисин да белгилегенди. Ол

тив тыйгычланы азайтыуу, адамланы басма изданила бла жалчытыуу, жаш журналистлеге, жазыучулагъа, блогерлеге себеплик этиуно юсюнден сагъыннганды.

Андан сора да, «Электрон правительство» айнытыуу чеклеринде МФЦ-лада, вузда, Пенсия эмда Социальный страхование этиу фондланы эмда КъМР-де МВД-ны бёлюмлеринде Идентификация эм аутентификация этиу бириккен системагъа (ЕСИА) регистрация этер амалла къурауу боллукъдыла. «Бюгонлюкге системада эсепде болгъанланы саны 320 мингге жууукъ болганды», - деп, докладчы аны иги кёрюмдюге санагъанды. Аны бла республика саулай СКФО-да биринчи жерни алганды.

Информатизация аз-аздан билим беруу, саулукъ сакълауу, социальный жалчытыуу, культура сфералагъа да синдириледи барады. Окъууу эмда юретиу учреждениялада

лагъа мурдор боллукъду.

КъМКЪУ-ну информация технологияла бла экономика колледжи сагъынылган номинацияда лауреатны диплому эмда «Россей Федерацияны 100 эм иги сузулары» майдал бла саугъаланганды.

Бизни корр.

## Жетишим

## Эм иги колледжлени санында

Х.М. Бербеков атлы Къабарты-Малкъар кырал университетни информациялы технологияла бла экономика колледжи «РФ-2018 эм иги сузулары» деген экинчи битеуроссей конкурсада лауреат даражагъа тийишли болганды.

Эршиуно Санкт-Петербур шахарны «Леон» аналитика

арасы къурагъанды. Аны мураты РФ-ни эм жетишимли окъуу учрежденияларын ачыкъларгъады. Билим берюноуу кесекледен кишиге бойсунмагъан тинтиулерин бардырып туруу бу социал кластерни битеу субъектлерини сейирлерин ангаларгъа эмда ахшы эсеплеге жетиу ишде хайырланылган амал-

## Къайгырыу



## Кёп сакъланган мадарла

Бийыл Къабарты-Малкъарда онжети жылны ичинде биринчи кере агъачны игилендирича ишле бардырыладыла. Аны бла байламлы тийишли жумушланы тамамлаууа ырысхы бёлюннгенди, деп билдиредиле республиканы Табийгъат байлыкъла эм экология министрствосуну пресс-службасындан. Ишлени кезиунде КъМР-ни агъач фондуна кирген

участокланы ёнчелеп, бегимлерин жарашдырып кырал кадастр учётха кийирликдиле. Андан сора да, планировкасын хазырларыкъдыла эм башка регламентлени да толтурлукъдула. Быллай ишлени магъанасы агъачны сакълауу, къоруулауу, аяулу хайырлануу, санитар эм экология болумну да игилендириуу бла байламлыды.

Эсепте

# Быйыл да тириликни тюшюрмезге умутлудула

Бу күнлөдө КЪМР-ни Журналистлерини союзуну президиумуну правленини кезиулу жыйылуу болганды. Анда сөз озган жылны итогларына эмда аллыбыздагы кезиуде салынган борчланы юсюнден барганды.

Союзу ишини юсюнден отчетну организацияны председатели Шауаланы Разият этгенди. Ол айтханыча, былтыр бир талай сылтау болганылыкга, программада белгиленген иште тийшли халда тындырылганды. Бизден келечиле РФ-ни Журналистлерини союзу кыраган магналы проектлеге кошулгандыла, правлени адамлары Дагомысда фестивалда болгандыла, Кырачай-Черкес Республикада, Ингушетияда, Дагыстанда биригулени ишлери бла шагьрейленгендиле, РФ-ни Журналистлерини союзуну съездине, республиканы районларында чыкган газетлени летукаларына да кытышхандыла.

Жыйылгана блыркы эсеплерин сюзюп, жетишимлени, кемчиликлени

да ачыклагандыла, аланы кетериуно жолларын белгилгендиле, бир бирлерини сынауларына да тюшонгендиле.

- Быйыл да кеп иш тамамларыга белгиленгенди, аланы араларында бек иги журналист материалла бла байламлы конкурсну эсеплерин чыгарыу, мастер-классла, жыйылуула, «Акулы пера» журналист школ, РФ-ни Журналистлерини союзуну федерал советини ишине тири кытышуу, миллет тилледе чыкган газетледе, телерадио беруиледе тюбеген чурумланы, башха борчланы сюзю, тюрлю-тюрлю темалага «төгөрк столла» кырау, дагыда башхала.

РФ-ни Журналистлерини союзуну жангы председатели Владимир Соловьев регион биригулени тинтиуу бла байламлы регионлада болады, бизни республиканы да жайда жоклар планы барды,- деп билдиргенди Шауаланы Разият.

НОТР «Нальчик» телерадиокомпанияны директору Владимир Вороков,



«Кабардино-Балкарская правда» газетни журналисти, поэт Моттаиланы Светлана, «Советская молодежь» газетни баш редактору Мухамед Карданов, Чегем, Бахсан, Май, Прохладна район газетлени редакторлары да союзну озган жылда ишини юсюнден оюмлары айтхандыла. Мындан ары да организация тири ишлеригине ушанганларын билдиргендиле.

Андан сора правлени кырауу РФ-ни Журналистлерини союзуна алтауланы алганды. Аланы араларында республикалы, район газетледе тюрлю-тюрлю темалага материаллары терк-терк басмалана турган Алёна

Чернова, Ольга Ткаченко, Алиса Тарим, Лида Шауоева, Залимхан Устинов эмда Байтууганланы Исмайыл бардыла. Ахыргы бу кюннге биригиге киргенлени араларында эм жаш адамды.

Тюбешуно ахырында дагыда бир хычыуун жумуш тамамланганды. Кеп жылны НОТР «Нальчик» телекомпанияда ишлеген оператор Владимир Карповский «Профессионал биригиде болдурган жетишимлери ючюн» деген сыйлы белги бла сауугаланганды.

**ХОЛАЛАНЫ Марзият.**  
Суратны автор алганды.

УРУНУ

## «Бизнесге келленгенлеге кыайсы жаны бла да болуштурга итинебиз»

**Бусагьатда рынокда ишти жер табарга тынч тойюлдү. Бу жаны бла адамлага профильли арада кыолларын келгенича болушадыла. Биз Элбрус районда Управленины таматасы Османланы Лариса бла ушакь бардырганбыз.**

- Лариса Хамидовна, районда промышленный эм кырулуш производство жокьну орунундады, алай эсе, адамланы ишти жерле бла кыалай жалчыталасыз?

- Жылны узунунда ол жаны бла болум бирча тойюлдү. Нек дегенде ишти жерле бергенлени кёбюсю туризм бла байламлыдыла. Анга уа асламысында сурам сезонунда болады. Бирси бёлюмледе уа предприятиялада бла организациялада бир талай заманны урунурча, профессионал билим керек болмаганланы аладыла. Аланы асламысы саулуку сакылау, сатыу-алуу, билим беруу бла байламлы эдиле. Алай усталыкларына кере кюрешгенле да боладыла.

Тюрлю-тюрлю бёлюмледе кадрланы азайганларын сылтау - производствого жангы келгенле сынаулары ёсгюнчо тёмзей кетерге ашыкьганларынды. Экинчиде уа, иш илгенлени асыры уллу илемлери болады, ол санда хакьны ёлчемине, графике.

**- Ишти жерле бергенле бла байламлыгыгызыз кыалайды?**

- Аланы иги кесеги бла байламлыкь журютебиз. Жамату вакансияланы юсюнден кёбюрек билрча ярмаркада бардырабыз. Анга орга-



низацияла, учрежденияла эм предприятияла сыйюк кытышадыла. Алларына келгенле бла тюбешип кеслерини юсюнден толу хапар билдиределе, кыошакь амалланы да айтадыла. Сёз ючюн, бир-бирле ишчилерине окыуп билимлерин, сынауларын ёсдюрюрча онгла бередиеле. Урунурга сыйгенлени бир кыраууу бла адрес халда ишлерге тюшеди. Алагьта билдириулени письмо, буклет эм башха кыагытла бла жиберебиз. Специалистлерибиз керек кыагытланы жарашдырырга да болушадыла. Андан сора да, сайткыызда жангы материалла басмалап турабыз. Болсада иш бла жалчытханы бизге замансада кеслери билдире турганда бек иги болукь эди.

**- Арага кеп адам келемиди, аланы барысына да болушаламысыз?**

- Былтыр бизге 1400 адам келгенди. Бурунгу жыл бла тенгештиргенде, ол 6,7 процентле асламыракь болады. Аладан кёбюсю 16-29 жыллары болган жаш тиширыула-

дыла. Былтыр бу кырауумдан 434 адам ишге орналганды. Алагьта кеслери бюсюреген жерлени табалмасаку, ахча тёлненген жамауат жумушла бла жалчытырга кюрешебиз. Алай бла былтыр районда организацияла эм предприятияла бла оналты келишим тип 69 адамга болушханбыз. Жамауат ишлеге уа онтёрт адам барганды.

**- Мен билгенден, сиз граждандланы тюрлю-тюрлю категориялары бла ишлейсиз.**

Биз школланы бла колледжлени бошаганланы (18-20 жыллары толганланы) да болжаллы жерле бла жалчытырга кюрешебиз. Ала практикаларын, сынауларын ёсдюредиле, игирек ишледе кеслерин кёргозтюрча боладыла. Алай бла кеп болмай жаш адамладан тёрткюсю жамеханик, бухгалтер эм повар болуп урунгандыла.

**- Сакьатлага ишти жерле табарга тынч тойюлдү. Аны юсюнден айтсагызыз эди.**

- Районда акьылбалыкь болган 2300 сакьат жашай-

ды. Бюгюнлюкде аладан 431 адам иш бла жалчытылынганды. Дагыда былтыр бир талай заманны урунурча отуз сегизеулениге себеплик этилгенди. Ала тюрлю-тюрлю предприятиялада бла учреждениелада, ол санда билим берууде кеслерин сынадыла.

**- Бирси жылладача, 14-18 жыллары толганланы окьуудан бош заманларында иш бла жалчытамасыз?**

- Хау, школчуланы тюрлю-тюрлю ишлеге тартындырырга уллу магьна беребиз. Ол жаны бла районда окьуу учрежденияла бизге себеплик этгенлей турадыла. Былтыр 172 жаш адамга болушалганбыз. Ала жангы окьуу жылга мектепледе тюрлю-тюрлю жумушланы тамамлагандыла, хар бирине да 850 сом тёлленгенди.

**- Мен билгенден, бу сагынылган проблеманы азайтыр ючюн предпринимательствону айнытырга тийишлиди.**

- Ол жаны бла районда болум иги жанына тюрлене барады. Биз бизнес планы жарашдырырга, билимлерин ёсдюрюрге, окьурга болушабыз. Ахча себеплик да этиледи. Былтыр бу жаны бла эки жыйырма адамны ондурганбыз. Ол бурунгу жылдан эсе эки кереге кёбдү. Аланы арасында 18-29-жыллыкьла, жангыдан бизнес ачханла, сакьатла, пенсиячыла, ишлерин тас этгенде эм кеп сабийлери болганда да бардыла. Эки адамга уа хакьсыз право эм медицина болушлукь этилгенди.

Ушакьны **Анатолий ТЕМИРОВ** бардырганды.

Конференция

## Окьутууну жангы тюрлюсюн сингдире

Кыбарты-Малкьардан алим-педагогла билим берууно жангы тюрлюсюно - цифралыны - башламчылары болурга болукьдула. Аны юсюнден КЪМКЪУ-да кыралган илму конференцияда педагогика, психология, акмеология илмуланы доктору, профессор Нина Кузьмина билдиргенди.

«Цифралы билим беруу. КЪМР-де билим берууно качествене кеп болумлу циклический мониторинги» атлы конференцияга Москвадан, РСО-Аланиядан эм КЪМР-ден педагогика, психология илмуланы докторлары бла кандидатлары кыатышхандыла. Акмеология тинтиуно хайырланып мурдорлары дисциплина аралы сюзюле болган мониторингни жангы тюрлюсю кыралыбызда биринчи кере бизни регионда бардырылыкьды. Нина Кузьминаны айтханына кере, аны бла байламлы келишимле КЪМР-ни билим беруу, илму эм жаш тёлую ишлери жаны бла министри бла этилгендиле.

Эм алгьа регионну басында аслам тинтиуле бардырырга тийишлиди, шартланы жыйышдырырга, кёрюмдөлеге эс бурурга, аланы бир нызамга тизерге эмда тинтирге. КЪМР-де билим берууно качествене кеп болумлу циклический мониторинги ол заманда иленирикди. Кузьмина семинарга кыатышханланы бу жаны бла ишге тири кышуурга чакьырганды.

**Бизни корр.**

Адабият ингири

## Кадетле халкъ поэтге сүйюп тынғылагандыла

**Бабугентни экинчи номерли кадет школ-интернатында бююнлюкде жүз бла жарымдан артыкъ сабий оқуйду. Эки жыйырмадан артыкъ устаз барды. Таматалары Эристаулары Мухадинни жашы Абдурахманды, кырал күүлүкпада жетишимли ишлеп келген жаш**

Көп болмай ары КъМР-ни, КъЧР-ни да халкъ поэти Созайланы Ахматны чакырган эдиле. Анда сөз аны чыгъармачылыгыны, жашау жолуну юсюнден барганды.

Къонакъла мектепке келгенлеринде, устазланы къаууму алары къабакъ эшикни аллында сакълап тура эди. Саламлашыу бошалгандан сора назмуучу оқуу отуоулага элтгендиле. «Биз, аскер усталыкълага юйретгенден сора да, башха затлага да уллу эс бурабыз. Ол санда ана тилге да», - деп Абдурахман Мухадинович къонакъланы малкъар эм къабарты тиллени классларына кийирген эди.

**Малкъар** тилден оқутханла - Башийланы Зухура бла Башийланы Лейла, къабарты тилден - Кужонланы Рузанна. Ол класслада белгили жазуучуланы суратларына, тапкалада тизилген китапларына хар келген эсин бурмай къоймайды.

«Есе келген жаш тѐлю акъылманланы билирге, эсде тутарга керекди. Кязимни, Къайсынны, Танзиляны Аллах бизге саугъа этип бергенди, - деп Ахмат, алары юслеринден кѐп хапар айтды.

Мектепни уллу отуонда аны устаз-

ла бла кадетле сакълап тура эдиле. Сыйлы къонакъга «Сен да, мен да жашайбыз, бир бирибизге къууана. Андан сора не керекди экибизге бу дуняда» деген жыр бла тубегендиле. Ахматны аламан, ариу жырларындан бири. Аскер киймледе жашчыкъла, сахнада бир бирлерин алышындыра, аны назмуларын оқуугандыла.

**Ызы** бла Эристаулары Абдурахман сѐлешгенди. «Бизни мектепке кѐп белгили адамла келе турадыла. Ол санда уллу аскер күүлүкчула, Россейни жигитлери, космонавтла, дагыда башхала. Белгили малкъарлы назмуучу Созайланы Ахмат бла тубешиу а сизни эсигизде къаллыгы сѐзсюздѐ. Быллай аламан жолугуудан сора поэзияга жангы кѐзден къарарыгыз хақыды. Поэзиясыз жашау къарангыды», - дегенди ол.

**Сора** сѐзюню Ахматха бергенди. Ол, бу ишни хазырлаганлага жүрек ыразылыгын билдирип, адабиятны юсюнден хапарлаганды.

Шѐндю тыш къыраллада оқууган таулу жашла, къызла бардыла. Аладан кимни чыгъармаларын оқуйсуз деп сорсам, Байронну, Хемингуэйни, Шекспири неда башха белгили кюн



батыш авторланы атларын айтадыла. Малкъар жазуучуланы сагынмайдыла.

**Дуня** адабият бла шагъырей болганды игиди алай чынг алга кесинги ѐз литературангы, культурангы билирге керексе. Кязимни бла Къайсынны чыгъармаларындан къысха тизгинле оқуум. Сора сиз да сагын этигиз, ала къайсы айтхылы жазуучуну чыгъармаларындан арха къаладыла, - деп закий постлерибизни назмуларын эшиттиргенди.

- Быллай тизгинлени оқуусакъ, Кязимни, Къайсынны, Танзиляны эм бирсилени эсибизге тюшюрѐбиз. Алары сагынсакъ, миллетни атын айтабыз. Шайырланы жазганды затлары таулу болганыбызга ѐтмеленип, къууанып туругъа онг бередила, - деп къошханды дагыда ол.

**Устазла**, кадетле Ахматха сүйюп тынғылагандыла, къызыу къарсланы да къызгандыла. Андан сора аны кесини назмуларын эшитир-

ге сүйгенлерин да билдиргендиле. Ол а жаш тынғылаучуларына «Эгчлени сүйюгюз сиз», «Ана тилим-малкъар тилим» деген терен магъаналы чыгъармаларын саугъа этгенди.

Халкъ поэти назмуларын оқууп бошагъанда, залдагыла ыразылыкъларын билдире, къызыу къарс ургандыла. Андан сора къонакъны жашау, чыгъармачылыкъ жолларын билирге излеп, кѐп соруу берип, аны хапарына сүйюп тынғыладыла. Устазла уа кеслерини жанларындан, Аллах Ахматха узакъ ѐмюр берсин, барыбызны жүреклерибизге поэзиясы бла уллу жарыкълыкъ салды деп, ыразылыкъларын жашырмагандыла.

**Ахырында** жыйылганла барысы да суратха тюшгендиле. Ол кюн ары келгенлени уллу назмуучу бла тубешиуден керти зауукълыкъ алгандылары, аны поэзиясыны магъаналылыгына бла ариулугъуна бютюн теренирек тюшонгенлери хақыды.

**ОСМАНЛАНЫ Хыйса.**

БЕЛГИЛЕУ

## Сагъышла, жырла, тепсеуле

Кѐп болмай Къабарты-Малкъар къырал университетде Отарланы Керим атлы маданият арада Малкъар халкъны жангырыууну кюнѐне жораланган байрам болганды. Анга сюрюнню койсюзлюгюн сынагъанладан сора да, миллетни тарыхына уллу кѐллю болмагъан студентле, школчула, устазла эм башхала къа-

жылны жашарга тюшгенди. Быллай къыйынлыкъланы ѐсе келген тѐлюбюз энди бир заманда да сынамамын. Барыгызга да насып, монглюкъ тежейме, - дегенди КъМКЪУ-ну илму жаны бла проректору Малкъондуланы Юсуф.

Айтылганды алгъыш сѐзлеге университетни халкъла аралы байламлыкъла эм стратегия айнытуу



ланы Салим, Жуболаны Жамбулат, Къабардокъланы Расул, Алтууланы Халимат, Занкишиланы Марат, Гелястанланы Аслан, Мызыланы Мурадин, Assa party къауум,

«Сияние гор» ансамбль жыр, назму айтып, тепсеп къарауучуланы кѐллери алгандыла.

**МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.**



тышхандыла. Жыйылыууну башлардан алга Кемеровода ѐртенде ажимлы жоюлгандылары эсгергендиле.

-Жыйырма сегизинчи март кѐз жашла чыгъарганды байрамды. Ата журтундан зор бла кѐчюрюлген малкъар халкъга къум аулакпада онюч

жаны бла проректору Хусейн Кушхов да къошулганды. Ызы бла «Таууланы тѐрели оюнлары эм илляулары», «Биз Россейде оқуйбуз» деген фестиваллада хорлагандылары саугъалагандыла.

Ахырында уа республиканы артистлери Атырзаланы Элдар, Таукен-

**Альпинизм**

**Аккайлары Азнаур Лхоцезеге ѐрлерге хазырланады**

Халкъла аралы классы къутхарыучу, Россейни альпинизмден федерациясыны тамата тренери, республиканы альпинизмден бла спорт туризмден федерациясыны толтуруучу директор, Эверестге ѐрлеген Аккайлары Азнаур жангы бийикликни алырга умут этгенди – энди ол Лхоцезеге атланганды.

Ол Гималайда Непал бла Кытайны чеклеринде Джомолунгмадан юч километр къыбыла жанында орналыды. Сегиз минг метрден бийик болганды тауланы араларында тѐртюнчо жердеди, кеси да юч жанлы пирамидага ушайды. Эселеге кѐре, башха сегизминглик таула бла тенгледиргенде, анга ѐрлеуно маршрутлары эм аздыла. Анга эки жол бла чыгарга болукду: тынчыракъ - Кытайны жанындан эм Кхумбу чыранны юсю бла – ол а бек къыйынды.

Ахыргы кеси да 5 486 метр бийикликде орналыды, андан бир кесек эншигерекде альпинистлени лагерлери да барды. Анда чыранла жерлеринде турмагандылары, бузла кѐп тюшгенлери ючюн ол жолну эм къоркчуулу кесегине да саналады. Азнаур аны сайлаганды.

**КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.**

# «Сабийлик муратларыма жетгениме, адамлағга жараялғаным кыууанама»

- Светлана, сиз ишлеген учрежденияны аслам адам махтап эшитирге тошгенди. Ол кертиси бла да алаймыды?

- Хау деп айталыкыма. Араны стационарында жаланда Нальчик шахарда жашаганы угай, саулай республикабызны жер-жерлеринден да келгенли кеслерини саулукуларын игилендирирге онглары болганын чертирчады. Анда алтмыш чаклы жер барды. Саусула неврология, терапия, бирси ауруулағга да кьаратадыла. Сора дагыдыла алағга махкемени кесини поликлиникасында энчи специалистлеге барып, кезлерини, юреклерини дегенча, халлары кьалай болганын ачыкларча амал да барды. УЗИ, рентген кабинетле ишлейдиле, физиопроецедурада да этиледиле.

Билемисиз, кертиси бла да, бери бир кер келген экинчи да кьайтмай кьалмайды. Жаратадыла мында болумну. Биз саулукуларын тинтип, сора пациентге бирси жерде бакьсала тюздю деп ачыклаган кезуилерибизде уа аланы башча медицина учрежденилағга талон бла да жиберибиз. Ашыну сууну юсюнден айтсакь да, стационарда анам, кьайын атам да турганында бютон кергенме юйден жукь келтирмесеңг да иги жалчыханларын. Тазалык бла да болум алады.

- Ауруу не аны, не муну сормайды. Врача солуу, байрам демей ишлерге да тошеди. Ырызымсыз сайлауугьыза?

- Бек. Аз кесекге оқына со-

**Геронтология арада ишлегенли баш враччандан башлап аш-суу хазырлаганлары, тизгинни – тазалыкны жалчыханларына дери анда турган саусулағга кьайгырылукуларын энчилегенле асламдыла. Кеп болмай а бизге, редакциягьа, яныкоичу Гергаланы Борис келип, сагынылган учреждениада урунганлағга ыразы болганын билдиргенди. Аны бла байламлы Саулукуну битеудуния кюнюно аллында биз анда врач-терапевт Зумакьулланы Светлана бла ушакь бардыруну тийишли кергенбиз.**



кьууанмагьанма бу жолну айыргьаным. Медицина – ол мени сабийлигим жарык умуту эди. Муратларым толгьанларына, аны бла бирге уа адамлағга болушалгьаным кьууанама.

Республикалы клиника больницада УЗИ-де да ишлейме да, билемисиз, саусузу неси кьыйнагьанын терк ачыккьлап, диагнозу тюз салалсам, ол кезуиледеги сезимими сьэле бла айтып ангьлатырға кьыйынды. Ишимден зауукьукьну алай бла табам. Эрттенликке бери скойюп, манга келгенле ни жарысуларына кьараргьа ашыгып келеме. Ким биледи, ол коллективбизни, башчыбызны игиликлеринден да болур.

- Не аз да солуу заманыгьыз чыкьса уа, аны кьалай оздуруучусуз?

- Аллай кезуилени юйюрюме, сабийлеге жораларгьа суюме, аланы кьатларында турургьа. Жаш бла кьыз алыкьа

школадыла да, дерслерине болушургьа да тошеди. Осман техниканы жаратады. Элина уа медицинаны сайларыкь болур, заман кергюзюр.

- Англайбыз, саулукь сакьлау жаны бла кеп окургьа, билемисизни эсдюргенлей турургьа да тошенин. Суратлау адабиятха, искусствога дегенча эс бурган чакьларыгьыз а бармыды?

- Бизни телю кьагьыт китапланы окургьа юйренгенледенди. Аны себелли, заманын аз эсе да, аласыз болмаймы. Газетлени да окуйма, кесибизде басмаланганланы битеуюн да, «Заманыбызны» да бек жаратама, сау болугьуз барыгьыз да анга кьыйын салгьанла.

Арт кезуиде «Тук-тук, сердце!» деген чыгьарманы таууоханма. Аны автору врачкардиолог Йоханнес Хинрих фон Борстельди. Бу китапны жаланда докторла окуркь зат сунмагьыз. Ол суратлау халда жазылгьанды. Аны себелли бу

издания бла кьайсы биригиз да шагьрейленсегиз сокьуранырыкь тойюлсюз. Жашауу, саулукьну юсю бла кеп захта тошюндюредди. Андан сора уа, Анджель Либини – «Меня спасла слеза», Френсис Скотт Фицджеральдны – «Новые мелодии печальных оркестров» деген чыгьармаларын жаратама.

- Ушагыбызны Саулукуну битеудуния кюнюно аллында бардырабыз. Врач кьадырыгьызда бюгонлюкде жамуат бегирек неге эс бурса тийишлиди деп сунасыз?

- Адамны бир заты да кьыйнамай эсе да, ол жылгьа бир кере анализлерин берип, кесини халын билирге керекди. Аурул эсе уа – врачча заманында келирге. Билемисиз, бир бирде кеслери алларына интернетни хайырланып, анда нени керселе да, анга ийанып, доктор айтмагьан дарманланы ичеди, башча багьуу амаллары этедиле. Аллай затла игилик этген угьай, заран салгьанла-

рын кьатлап эсгертирик эдим.

Ауруп, кьыйналып тургьанлыкьга, кезуионде врачча барыргьа, неда аны юйге чакьырырға ашыкьмагьанла болгьанларын айтдыкь. Бир жол эр киши билегим кьыйнады, жиклери, суюккери иш да ауруй болурла деп келеди. Тинтип кьарасақь - аны ючюнлюк инсульту! Мычмай, терк болушлуку тапдырган машина бла кардиологиягьа ашырабыз. Адамларыбыз жукьлары кьыйнагьан кезуиледе сагыракь болсала суюрик эдим.

- Шьендю медицинаны айныууну, болумуну юсюнден а не айталыкьсыз?

- Биз бюгонлюкде ол хакьысызды дегенлигьибизге, хар кимни да кесини саулугьуна тийишлисича кьаратыр онгу болу да кьалмайды. Нек дегенде дарманланы асламысы багьадыла, аланы сатып алыргьа уа кьолларыннан келмейди. Сьез ючюн, компьютер диагностиканы окуна алайыкь, аны ьтер ючюн саусулануы бир ыйлери кеслерини кезуилерин ыйыкьла бла сакьлайдыла. Медицина аппаратура, лаборатория диагностика бла жалчыханыну тийишли даражада болса, врачлағга, пациентлеге да тынчыракь болуку эди. Кадрла уа жетишмей кьаллыкь тойюлдюле. Ийаныгьыз, бизде ишлерин суюген, билген жашла бла кьызла табылыкьдыла.

Ушакьны МОКЬАЛАНЫ Зухура бардыргьанды. Суратны ХОЛАЛАНЫ Марзият алгьанды.

## «Уста нейрохирург болургьа кюреширикме»

**Тилланы Жамалны жашы Азамат алыкьа жаш адамды, анга жыйырма төрт жыл да толмагьанды. Болсада аны хунерине кепле сукьланырчады. Ол Санкт-Петербургда И.И. Мечников атлы кьырал медицина академияны (энди университет) иги белгила бла бошоп, анда Терк болушлукь беруиуну Джанелидзе атлы илмуизлем институтунда ординатурада окуйду. Мен анга анда тиюбеп, ушакь этгенме.**

- Азамат, юйюнгден узакьдаса. Жангьыз жаш болуп, тегереги кьайгырыудан толуп ьсген сабийге ол кьыйын болур?

- Не бек сойселе да, мени атам бла анам бир заманда да артыкь ийнакьламагьандыла, башча таулу сабийлеча ьсгенме. Юйден оналты жылымда кетгенме. Анам бир да унамай эди мени узакьгьа ирге. Атам – Тилланы Жамал а: «Кесинг сойгенча эт», - деп, ол оноуда тохтагьандыла.

Биринчи заманда бек излей эдим аланы. Энди юйренгенме. Мен да ары окургьа кирип, бир кесекден атам дуниясын алышханы уллу юрек жара болгьан эди манга. Ол бек огьурлу адам эди. «Гидромет» заводда ишлеп тургьанды, инженер болуп.

Артха кьайтайым, анамы жангьыз кьоймайым деп да келгенди акьылыма, алай ол мында окурмуу суюгенди.

Ата эгечим Баблина, ана кьарындашларым да мени не жаны бла да кеплюму алып, таукеллендирип турадыла. Мен да аланы юлгюлеринде не тюрлю ишни да тынгылы этерге кюрешеме.

- Сабийле кеп зат бла жубанадыла, сени да болур эди ююргенинг тартахан бир зат?

- Гимнастикагьа юрююгенме. Эришуиледе саугьала алып да тургьанма. Сора математика эди бек суюген дерсим школда. Андан онлайн амал бла бардырылган битеуроссей эришуиледе да кьатыша айланганма.

- Медицинагьа барыргьа деген акьыл а санга не заманда келген эди?

- Анам, Боташланы Ибрагимни кьызы Фердау, эл мулк министрствова ишлегенди. Ол жаш заманында доктор болургьа суююп, экзаменле берип, баллары жетмегенде, химия-биология бьлумге кечюп, анда окургь-

анды. Аны муратын толтурургьа суюгенме. Дагыда кьа- тында биреуге керек болуп, болушлукь этмей кьыйган адамсызлыкьды деп юйретген эдиле гитчелигимден. Мында уа алай онг барды.

- Ол заманда санга ким юлгю болган эди?

- «Доктор Хаус» фильмин жигити. Мен анга бир ренча кере кьараганма. Баш рольну ойнагьан инглиз актер Хью Лори «Алтын глобус» алгьанды саугьагьа ол сыфатны кьурагьаны ючюн. Докторну керти жашауун кергюзталгьанды ол. Сора чынты устага берилген сыйны да.

- Кьыйынмыды Санкт-Петербургну бек белгили, тьрели медицина университетине кирген, анда окурган да? - Кеп хазыранганма. 5-чи номерли школда окуй тургьанымлай, 32-чи мектепде «Нефтькласс» ачылган эди да, уллу конкурстан ьтоуп, ары алай тошген эдим. Анда энчи программа бла окуртхандыла, бютоунда техника жанына басым этилгенди. Устазла бла уа не заманда да насыбым тутуп тургьанды. Жангьыз бир «тюртюм» бла бошаганма школтум. Окурган кьайда да тынч болмаз, алай уста- лыгьынгы теренден билирге

суюсенг, аз жукьларгьа, кеп ишлерге да тошеди.

- Сен экинчи-ючюнча курсладан окуна болныцада ишлегенинг эшитгенме.

- Мында бизден келгенли асламысы этедиле алай. Бир бирни таныйбыз, тубешетубеше турабыз. Биринчи Бахсан райондан келген бир ординатор жаш бла танышхан эдим. Больницагьа да ол келтирген эди мени. Врачланы ишлегенлери, диагнозу кьалай салгьанлары, саусулағга кьалай бакьгьанлары – бары да сейр эди манга.

- Баям, алай кьарай кетип сайлагьанса нейрохирург усталыкьны да? Ол бек кьыйын иш сунама.

- Хау. Керти да ол артыкь да уллу жууаплылыкьны излеген ишди, кеп окургьа, билирге кереди да туурады. Аты илмуизлем институт болгьанлыкьгьа, бу мен ординатураны ьте тургьан жер - больницады. Мени устазым а – Карасенко Павел Павлович - белгили нейрохирургу. Мында 2 минг врач ишлейди. Жыйырмадан аслам адамны жаргьан кюнле боладыла. Сьез ючюн, кеп болмай бир операция 11 сагьат баргьанды.

- Сен а алағга кьатыша- мыса?



- Бек кьыйын ауругьан- ны юсюнде иш бермеселе да, бир кьауум жумшну уа ьшанадыла. Анам: «Кьолларынг кьалтыраймыдыла, операция этгенде?» - деп сорайды. Биринчи курсада окургьанында бир адамны мангьлайында бла кьолунда жараларын тикген эдим. Ол заманда кьалтырай да болур эдиле. Энди уа угьай. Юйренгенме.

- Азамат, Тилланы тукьумда республикада белгили врачла бардыла - Хабибуллах, Асуана, Айшат... Игилеге ушагьан, аланы ызлары бла барган, кьыйын болса да, айырмалыаны ишлериди. Жолунг аруу болсун!

- Сиз аурумагьыз. Мен а иги нейрохирург болургьа кюрешейим.

Ушакьны МУСУКАЛАНЫ Сакинат бардыргьанды.

## ЭСДЕ ТУТУУ

## Чингиз Айтматовну юйюрюню юсюнден сейирлик хапар

Уллу умут уллу кюч-кыры туудурады. Чингиз Айтматовну эгечи Роза, атасы Тореккул Айтматовну 110-жыллыгына атап, кыргыз тилде сейирлик китап жазганды. Аны аты «Тарыхны таза бетлери» деп алайды, кеси да Бишкекте 2013 жылда басмадан чыккынды.

Анда Роза юйюрюню тарыхын суратлайды. Китапны биринчи бөлүмү, «Чом ташны трагедиясы», ата-баба жерни юсюнденди. Бусагата алайны аты Ата-Бейитди. Алайдан башлайды Роза кесини хапарын.

Ол жерде көргөндиле аны ата-бабалары эрттендикте көкнү чууаклыгын, анда, жүзүп барган ак булутланы, кече уа аины жарыгын, жундузланы көз кысханларын. Алагда, кыуангандыла. Табийгат бла бирликни



жанлары-тинлери бла сезип, жашагандыла, урунгандыла, дунияларын алышкандыла.

Кыргыздыланы жашауларында көп кыра кюнлери да болгандыла. Сылтау а не заманда да табыла эди адамны көлүн жер бла тенг,

Ильгиз, Роза, Люция, Чингиз Айтматовла.

жюрегин жаралы, кюнүн кыра, кечесин а жуксуз этерге. Бютюнда 20-чы өмүрдө. Айтматовланы юйюрлери да бир жанында кыалмаганды ол тынлыксызлыкты туудурган боранларындан.

Монографиясында автор былай жазады: «Мени анам Нагима сумкасында атабызны, Чингизни, Ильгизни эмени суратларым юрютгенди. Ауруп, больницада жатканда окуна алыны биргесине алып барганды. Ол болум анам, аны анасы да көргөн кыйынлыклары, жюрек кыйгылыны юслеринден айтады».

Китапны окуй, бу юйюрге сынарга тышген ауур кыдарны юсюнден сагыш этесе. Кюлунда юч гитче сабий бла кыалган Нагима ны юсюнден кызы адамны титиретирча, аллай сөзлө табып жазганды. Автор генеология жаны бла бек уллу иш этгенди. Ол тарых материаллы кесекчиклерин бирге жалгап, тукумуну тамырын табарга корешенди. Ол а тынч иш туйюлдо.

Мен китапны кеси жазылган кыргыз тилинде юйюп окугганам. Розага муну хазырлаганы ючюн болмаганча ырамын. Ол уллу да, сейирлик да иш этгенди.

Хар бир юйюрюню тарыхы адам эсинде сакларга юйюген затладан башланады, халк тарыхына уа – эсибизни мурдоруду. Автор муну бла бусагата жашаган, келлик тейюлеге да уллу сауға этгенди.

Эсде тутуу – ол хар бир милетни да өмүрлүк белгисиди. Тарыхыбыз да өчүмлей, юзүмлей, аны себеби бла сакланады. Замандан жаланда адамны эси кючлюдо. Ол хорлайды нени да.

**ЭФЕНДИЛАНЫ Салих,**  
философия илмуланы доктору,  
профессору.

## Премьера

## Артистле сахнада ойнаган угъай, жашаган этгендиле

**Гарсия** Лорканы драматургия ишлери бла Малквар театры кырауучулары эртеден шагъерейдиле. Алда аны бизде «Къанлы той», «Иерма» трагедиялары салынгандыла. Бу жол а артистле, XIX өмүрдө Испанияда болган ишлени бизни заманга келишдирип, адам атланы окуна бизге жууук этип, алай ойнагандыла. Трагедияны жигитлери онеки тиширүү бла бир эр кишидиле. Эгечле бары да суйген Хызыри (Хосе эль Романо) сыфатын Геляхланы Мурат кыраганды. Сюжет ызын алганда, оюн ол кезиуде жашаган бир юйюрюню юсюнденди. Аны бла автор ол жамаутта жюрюген адетлени, терелени, жашау болумну ачыклайды. Сахнада иш юйюр тамата дуниясын алышканы бла башланады. Биз аны көрмейбиз, билмейбиз. Аны юй биичеси Бернарда (Балдан) беш уллайган кызыны аналарыды. Ол рольну КМР-ни сыйлы артисткасы Атмырзаланы Асият ойнайды.

**Ойнайды** десем да, ол өмүрге тышюп кыалганча, эки сагыхта жууук заманы сахнада алай жашайды. Сөзсюз, кыйынды кыачан эсе да суйгени бла насып сынап, арта уа адамланы сөзлеринден кыоркуп, жаратмаганына барып, андан да төрт кыз өсдүргөн тиширүү сыфатын кыраган.

Асият сахнага чыккында, аны таныган кыйын эди. Хар оюндан бир затха юйрөнөди артист, кырауучуланы да юйрөтөди. Кыатыды юй таматаны орунун алган ана – адеп-кылык, намыс-сый жаны бла кызыларына сөз чыкмазына бек сакды. Аланы, тиширүү насыпдан узакдан-узак кете барган, жыл санлары келген кызыланы, берне хазырларга, тигерге, ашгерге, кеслерин ариу жюрюторге юйрөтөди. Кырауучу уа кереди: аланы жюрюклеринде толмаган муратланы жол негерлери – жандаурлук

**Барз кюнню ингириде** Кюлийланы Кыайсы атлы Малквар кырал драма театрыбызны артистлери «Балданны юйю» (Гарсия Лорканы «Дом Бернарды Альбы» пьесасына кер) деген спектаклни премьерасын көргюзгендиле. Аны бу махкемени баш режиссору, КМР-ни искусстволарыны сыйлы кыуллукчусу Атмырзаланы Магомет салганды.

бла огурусулук бирге кечиндиле.

**Таматалары** Ауаляхта (Ангустас, КМР-ни, КЧР-ни да сыйлы артисткасы, Ингуш Республиканы халк артисткасы Мамайланы Фатима ойнайды) кырк жыл тола турады. Аны атасы, Балданны биринчи эри, суйген баш иеси, кызына ырыкы кыойганды.



Солдан оннга: Шидакланы Фатимат, Таппасханланы Галима, Алтууланы Халимат.

Бирсилени уа, көрпелениуден башха, уллу мулкери жокуду. Болсада тукум даражасын тас этмеге кыаты Балдан, кызылары да алай юйрөтөди.

**Сөз** ючюн, Мелеханын суйгенинен тыяды, ол бизге тенги туйюлдо деп. Аны кечмеген кызы уа оюнну узунуна жууап этгенлей барады анасына. Юйретиу институтларына кыраганда, испан халкыны бла бизни, малкырлыланы, бирге ушаткан затла көндүлө. Бир ушагыбызда Атмырзаланы Магомет: «Гарсия Лорканы

хар бир жазганы да бизни юсюбозденчады», – деген эди. Жумушчу тиширүү Позия, аны КМР-ни сыйлы артисткасы Бечелланы Людмила бир да аламан ойнайды, юйде не бола турганын, алагда кыалгай кыоркуулук тыше турганын да уста анылайды. Анга ийнанырга суймеген ана да, ол затны не бек жашыра

майланы Фатима (Ауалият), Шидакланы Фатима (Марзият), Таппасханланы Галима (Мелехан), Алтууланы Халимат (Аминат), Созайланы Марина (Абат) – сахнада жангылыккыны ачыуун, ол саклаудан эриккен, алларын жук жарымгаган жашаууну, кюндюз сагышлы муркуланы, жуксуз кечелени да тынгылы көргюзтүп, кыраганланы жюрюклерин этгенлери сөзсюздө.

**Оюн** кырауучу келюне жетгени көп шартта белгиле болганды – ботонда шошукта да. Кыарсла да келгендире эдиле артистлерибизни. Сахнага КМР-ни халк артисткасы Байзулланы Роза чыккында, аны фахму хунерине сый бергенле бары да бирча кыарс ургандыла. Роза Ханифаны (Мария Хасефа) рольну ойнайды – акылындан шашхан ынаны. Болсада аны хар сөзю да жашуу кертиклини шартыды.

Розаны юсюнден белгиле режиссер Кюлийланы Борис былай айтан эди: «Кеслерини усталыкларыны жашырынлыккыларын илму бла тенг этип, алай ачкан артистле бардыла. Роза алайды – сахнаны профессионалы! Уллу актриса! Мен аны кыалайда да айтпалкыма. Ол кырауучу сейирсиндире, кыуандыра да биледи. Аны оюнуну сансыз киши да кыаралмайды». Ол сөзлени тюзлуклерин бюгон да кыайтып анылайды.

**Трагедияда** аталаны бла сабийлени бир өмүрдө да



Геляхланы Мурат бла Созайланы Марина.

эски болмаган кюрешлери, жамаут жорукла бла жашау болумну бирге келишмегенлери, адет-терелени кыатылыклары, эрге чыкмаган, заманлары өтүп барган кызыланы, аланы аналарыны кыайгылары да бардыла.

**«Бизни** ата-бабаларыбыз кыалай жашаганларына, аланы тин байлыкларына кыайтып эс бурургъа керекбиз. Ана пьесаны Ол кыаты болмаса, сабийлери көп затны тас этерикдиле деп, мен алай анылайма. Тиширүүнү, ананы, жюгю бек ауурду, – дейди Атмырзаланы Магомет. – Мынга кырагандан сора биреу: «Анам не эте тура болур бусагата?» – деп, аны ауазын эшитирге ашыкча, анасы да сабийине артык эс бурса, ыразы боллукма...»

Мусукаланы Сакинат.

## Сынау Дерслени кеслерини кючлери бла

Школда сабийлени кеслери алларына ишлерге юйретиуну уллу магъанасы барды. Ол ышан алагда кыуру билим алыуда угъай, жашауларында да керек боллук сунама.

Окыучула дерсни кеслери алларына тынгылы тамамлар ючюн, тюрлю-тюрлю амалланы хайырлангырга боллукдула. Сёз ючюн, халатла бла иш бардыргъанда, алагда толтурурга

тириу; сёзю тамырында бла жалгъауда халатла этген эсе уа сабий, анга кёре иш беру; текстден окыулган орфограммалага сёзлени бла сёз тутушланы жазуу эм башчала. Быланы магъаналары аланы жазмалары бла танышыуду эм орфограммаланы кыайтарыуду.

Окыууга итиндирир ючюн, аланы кеслери алларына дактика материал бла да хай-

лады. Аланы араларында бирге окытуу, оюн метод, саулукуну саклаган эм башха амалланы да хайырлангырга боллукду. Проект, дифференциация эм бирге кюрешиу мадарланы да ол санда.

Сёз ючюн, малкяр литературадан «Жарыкыландыруучула» деген темада хар бири кесини энчи проекттин толтурады. Толу материал жыйгъандан сора ала аны кюруулайдыла. Ахырында, бирге жыйышдырып, ала бла битеу коллектив да хайырланады.

Дифференциация технология ише устазла бек бюсюрейдиле. Нек десен анга сабийле барысы да кыатышдыла. Текстни тингенде, школчуланы биринчи кыуумлары анда сыфатланы, этимлене, башчыны бла хапарчыны белгилей эселе, экинчилери уа анга сорула хазырлайдыла, ат атайдыла.

Сагъынылган затла жашчыкыланы бла кызычыкыланы кеслери алларына ишлерге юйретдиле, тиллерин айнытадыла, чыгармачылык сезимлерин ёсдоредиле. Миллет эм орус тили кыуумланы окыучулары кеслерини кючлери бла презентацияла хазырлап келедиле. Устазла ала бла да хайырланадыла.

**УЛБАШЛАНЫ Сафият.**  
Нальчикини 6-чы номерли школуну малкяр тилден бла литературадан устазы.



заданияла бергенде, бу затланы эсде тутарга тийишлиди: болушлуксуз халатланы табуу эм аланы тюзетиу; жангылычлары болган сёзлеге, жорукъгъа кёре, бир ненча юлго жаздыруу; бир бирлерини ишлерин тинтиу; орфограммалага юлголе кел-

ырлангырга юйретирге болады. Аны магъанасы бек уллуду. Ол сабийлени чыгармачылык сезимлерин ёсдореди, тиллерин байыкыландырады, сагъыш этдиреди, оюмун эркин билдиртеди.

Арт заманда жангы технологияланы юслеринден иги кесек айты-

## Демография

### Биринчи кере ата-анала жыллары келгенле боладыла

Саулукъсуз анала ауругъан сабийлени табдыла. Бир-бир экспертлени айтханларына кёре, бюгон жалаанда тиширууланы 30 проценти бек кыйналмай кытуладыла. Демография бусагъатда алайсыз да аламат болмагъанын эсге алсакъ, хал, айхай да, кыууандырмайды. Алай а озган ёмюрню аллында хар элли юйюрге, беш жылгъа да жетмей, балаланы жаргысы ауушханын эсгерсек, бюгон кырал хар жан ючюн кюреширге мурайтлыды. Алай бла сабий тууну таркыайуун тохтатыргъа.

### Анала -

#### кыркъ жылда

Бюгон врачла ауурлукъ эмда сабий табууну барыуна нек аллай бир тынгысызланыпдыла? Аны юсюнден Москва областны баш педиатору, мындагы Сабий консультация-диагност араны тамата доктору профессор Нисо ОДИНАЕВА сагъышланады.

- Нисо Джумаевна, бусагъатда кызыланы саулукулары кёп кере осалдыла, кеслерини аналарындан эсе. Ала бюгонда аурууу сабийлени табдыла?

- Хау, 20 жыл мындан алда сабий тапханланы эмда бусагъатны арасы бек уллуду. Ол артыкъ да тамблагъы аналаны жыл санлары бла байламлды. Алгъынча, 25-28 жылда аздан-аз тишируу бала жара-тады. Шёндю ата-ана отуз-отуз беш, кыркъда боладыла. Ол заманны ичинде жукъудан

бёлюнюону хыйсаплары, осал экология, аш-азыкъ тюрлю-тюрлю ауруула кызгъайдыла. Аны бла бирге жангыз да аналаны угъай, аталаны да саулукулары хода туюлдо.

Шёндю бир сагъыш этигиз: анагъа отуз жылдан аслам. Аны хар заты да барды - аламат окыуу, иши, профессионал белгилиги, кыууатлы фатары. Энди аны ахыргы жетишими - ол ана болурга керекди. Билмей тургъанлай - заманындан алгъа сабий табуу. Бюгон, насыпха, ол зат бла байламлы жарсыулагъа амалла бардыла. Биз 500 грамм тарханланы да багъабыз. Алай кыгъанакъланы сау кыалырга онглары перинатал аралада эки кере кёпдю, ким да билген роддомладан эсе. Не медет, жюз проценти саулукъларын сакыларга уа врачланы кюларынандан келмейди.

**Туугъунчу багъадыла**  
- Бусагъатха дер врачла замандан алгъа сабий табуула бла кюреширге юйренмеген милдле?

- Докторла аланы санын тюрлю-тюрлю юйренгендиле. Сёз ючюн, тиширууну гипертония аурууу неда жан сюегини сакыатлыгы болса, багъыу болушда эмда ол кыгъанакъланы саулукуна татымайды. Биз, битеу айныган дуняча, заманы жетгинчи туугъан сабийлени санлары туюшуу тохтагъанды эмда алты процентте турады. Андан эншиге чёгерге бизге табийгъат амал бермейди.

Бир-бирде бек саулукулу тишируула да асыры эртте сабий табдыла. Аны сылтатуу - генетики себепле. Бюгон, аны белгилерге керекди, жангы технологияланы хайырындан (ЭКО эм башха амалла) 40-45-жыллыла бек тап аналыкъ насып табдыла. Алгъын кезиуледе аланы ауурлангырга окыуна онглары жокъ эди.

- Сабийлени операцияла этип алыуланы саны ёседу. Ол да кыгъанакъланы саулукун, баям, аманыракъ этеди, иммунитетин азайтады?

- Бу амал сабийни микробитусуна аман татырга болуугуна юсюнден кёп илму ишледе айтылады. Болсада кыошакъсыз табарга аны, сабийни да саулукуларына уллу кыркыула онг бермегени ючюн этиледи бу операция. Адетдеги роддомлада аланы кёплюгу 15-20 проценти озарга керек туюлдо. Аны ючюн перинатал арала кыураладыла. Алада эм ауур аналагъа бла балалагъа кыарайдыла.

Аны бла бирге шёндюю технологияла кыгъанакъланы алыкъа жаратылгынычы окыуна багып сау этерге мадар бередила. Туугъанлай окыуна айныуу кыяулары бардыла. Сёз ючюн, аркъа сюекни кыуралыууну кыркыулукълары, чырымлытын, омурау жиликни ауруу. Алагда анасынны кыарында операция этиледи эмда сабий саулукулу тууады.

**Юлия БОРТА.**  
«Аргументы и факты» газет.

## Карате



### Спортчуларыбыз - ал сатырда

Нальчикде Универсальный спорт комплексде битеулю стиль каратеден СКФО-ну биринчилиги бла чемпионаты бардырыладыла. Быллай даражалы эришиу бизни республикада биринчи кере кыуралады, анга 250-ге жуукъ адам кыатышханды.

Спортчула кеслерин каратени «толу контакт», «кюрууланууда толу контакт», «СЗ — ката-соло» кесеклеринде сынагъандыла. Эсеплеге кёре, Кыбарты-Малкярны командасы 60 майдал кыатханды: 18 алтын, 22 кюмош эмда 20 доммакъ. Экинчи жерге - Ингуштияны, ючюнчюге уа - Кыарчай-Черкесни командалары чыкыгъандыла.

Эришиуде хорлагъан спортчула республикабызны жыйымдыкъ командасына киргендиле. Ала энди апрельни ахырында Подмосковьяда Россейни биринчилигинде сермеширкидиле.

Бу эришиуну чеклеринде Россейни битеулю стиль каратеден федерациясын толтуруучу комитетини келеуачилери организацияны генеральный секретары Софья Касьянованы башчылыгында Север Кавказны спорт биригулерини таматаларына семинар да бардыргъандыла, деп билдиргендиле КЪМР-ни Спорт министрствосуну пресс-службасындан.

**КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.**

## Гитче футбол

### Онглуу пенальти тохташдыргъанды

Малкяр халкъланы жангыруу кюнине жораланып, Тырныауузда В.А. Губанов атлы спорт-саулукъ кючлеу комплексде ветеран командаланы араларында гитче футболдан эришиу бардырылгъанды.

Ала бир бирлери бла ойнагъанларындан сора ючюнчю жер ючюн матчда Нальчикни бла Георгиевск шахарны «Ника-2» командалары

тубешгендиле. Анда 11:9 эсеп бла Ставрополь крайдан кыошакълала хорлагъандыла.

Алай эм кыйын а биринчи жер ючюн оюн болгъанды. Ол 4:4 эсеп бла бошалгъаны себепли хорлагъанни пенальтиде айыргъандыла. Аны эсеплерине кёре, биринчи жерге биягы Георгиевскден «Ника» команда чыкыгъанды. «Эльбрус» а экинчи болгъанды.

## Бильярд

### Кубокла, грамотала эм майдалла



Тырныауузда В.А. Губанов атлы «Геолог» спорт-саулукъ кючлеу комплексде, Малкяр халкъланы жангыруу кюнине жораланып, бильярддан терели турнир кыуралгъанды. Анга 20 адам кыатышханды, ала олимпиада системагъа кёре ойнагъандыла - бир кере кыатдырган эришиуден чыгып баргъанды.

Биринчи жерни Журтубайланы Шамил алгъанды, былтыр да ол хорлагъан эди. Экинчи

жерге Аслан Губашиев чыкыгъанды, Датчиланы Хусей а ючюнчю болгъанды.

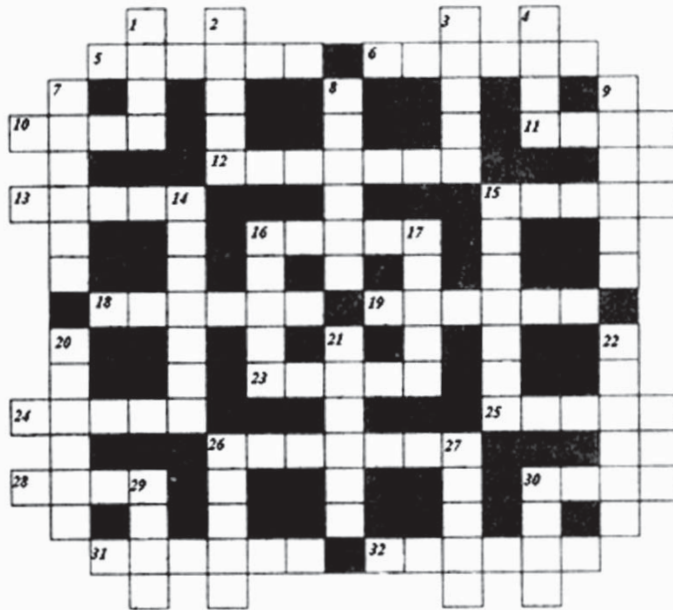
Эришиуну кыурагъан Эльбрус районну физкультура эм спорт комитети аланы кубокла, грамотала, майдалла эм аха бла саулагъанды. Турнирни спонсорлары уа предпринимательле Макитланы Руслан, Апусаланы Аслан, Насталаны Али болгъандыла.

**Анатолий ТЕМИРОВ.**

# СӨЗБЕР

**ЭНИНЕ:** 5. Урунда не уруда этилген жетишимле ючюн берилген сауга. 6. Юй жаныуар. 10. Батмагы кьюруса да, аны дауру кьюрумайды дейдиле. 11. Орта Азияда халкь жырчы. 12. Эрттеги жыл, ай, кюн санау. 13. Кёлпө ие болган жер, мал, башха зат. 15. Этезланы Омарны романыны аты. 16. Адамны Аллахны аллында борчларындан бири. 18. Таулуну сөзсюз жыры. 19. Тукьум. 23. Жилек. 24. Кьабыучу кьурт-кьумурса. 25. Уюган айранны, не жумуртханы чайкьагьанда хайырланьылган зат. 26. Позия жанр. 28. Табийгьат бояу. 30. Сабийле юй сайын айланьп айтуучу эски жыр. 31. Эфенди сохталарын уруучу чьыбькь. 32. Кьысыдырыкь.

**ЁРЕСИНЕ:** 1. Этген аман ишинги төлеу. 2. Горжюде жашаган миллетлени бир тюрлюсю. 3. Кьагьанакьгьа аталып этилген хантүс. 4. Улуу ауузлу, жютю балта. 7. Халкь бирча белгилеген кьууанч. 8. Не ауруудан да жараган дарман. 9. Нарт батаыр. 14. Бизге жууукь кьон-



шу миллет. 15. Агьач төммекни кесеги. 16. Урунда не уруда этилген жетишимле ючюн берилген сауга. 17. Ышаннгьысыз адам. 20. Улуу

кьылыч – уруш саут. 21. Ёксюзно ёсдорген тиширууну этген иши. 22. Бир бири айтханнга ыразы болмай, бир бирге сөз бермей сөлешиу. 26. Мирзеу. 27. Багьалы темир. 29. Битеу дуния. 30. Гитче, айгьа ушаган чалгьы.

## Сүгөкү

8						7
9						6
7						9
		6	5	8		
5		3	2	7		1
		4	1	9		
7	4	9			6	5
					1	

Ёресине, энине да белгиленген квадратлада тарихле кьайтарылмазгьа керекдиле. Тюз толтурулган судокуну эсеби барьсында да бир боллукьду.

**ТОКУМАЛАНЫ Салим** хазьрлагьанды.

**ГАЗЕТНИ 44-ЧЮ НОМЕРИНДЕ БАСМАЛАННАН СӨЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:**

**Энине:** 7. Юзmez. 8. Быргьы. 9. Амин. 10. Кьууут. 12. Бажа. 13. Арба. 15. Хуна. 19. Чина. 20. Тауат. 21. Ашыкь. 24. Чана. 25. Жаза. 28. Сыра. 30. Жууукь. 32. Улакь. 33. Тала. 34. Арпа. 36. Окьуу. 38. Бутакь. 40. Ачыу. 41. Ызлыкь. 42. Сакьал.

**Ёрюне:** 1. Сьоймеклик. 2. Эмен. 3. Азыкь. 4. Абат. 5. Араб. 6. Гьыржынлыкь. 11. Ун. 13. Ара. 14. Бет. 16. Уят. 17. Ана. 18. Бугьумуч. 22. Ант. 23. Кьаз. 26. Жьыйрыкьлыкь. 27. Чабьшыула. 29. Аят. 30. Жал. 31. Кьар. 32. Уча. 35. Ат. 37. Улуу. 38. Ыкькы. 39. Кьаст. 40. Аркьа.

**ГАЗЕТНИ 44-ЧЮ НОМЕРИНДЕ БАСМАЛАННАН СУДОКУНУ ЖУУАПЛАРЫ:**

6	1	8	9	5	2	7	3	4
4	2	9	6	7	3	1	5	8
5	7	3	8	1	4	2	9	6
3	9	2	1	6	5	4	8	7
1	8	6	4	9	7	5	2	3
7	4	5	3	2	8	9	6	1
9	5	1	7	8	6	3	4	2
2	6	4	5	3	1	8	7	9
8	3	7	2	4	9	6	1	5

КьМР-ни Куьлтура министрствосуну, «КБР-Медиа» ГКУ-ну, КьМР-ни Журналистлерини союзуно коллективлери, «Кабардино- Балкарская правда», «Адыгь псалъэ», «Заман», «Советская молодёжь», «Горянка», «Голос Чегема», «Баксан», «Баксанский вестник», «Вести Прохладного», «Лескенская газета», «Майские новости», «Маяк 07», «Нальчик», «Прохладненские известия», «Терек», «Черекские вести», «Эльбурсские новости» газетлени, «Литературная Кабардино-Балкария», «Ошхамахо», «Минги-Тау», «Солнышко», «Нур», «Нюр» журналлары редакциялары, «Эльбрус» издательство, «Кьабарты-Малкьар» ВТК, «Кьабарты-Малкьар» ГТРК, «Нальчик» ОРТК, «Кьабарты-Малкьар» республикалы информация агентство «Зольские вести» газетни баш редактору **БЖАХОВА Ранета Башировна**гьа аны анасы **Аминат МАШЕВНА** ауушханы бла байламлы улуу бушуу этип кьайгьы сөз береди.

## Ыйыкьгьа гороскоп

7 апрельден 14 апрельге дери



**КЬОЧХАР.** Кеси кесигизни бошламаганлай, кьолгьа алыргьа кюрешиги. Оюмугьузну кьоруларгьа хазьр болугьуз. Хар затны иги сагьыш этип тамамлагьыз. Солуу кюнледе юйюгьозден чьыкмасагьыз игиди.



**ТАНА.** Бусагьатда даулашыргьа, кесигизни тюзлюгьогьюзно бирлеге ангылатып турургьа тап кезиу туюлдо. Тышндан эшитген хатарларгьа да артык ийнанмагьыз. Ыйыкьны ортасында ырыскы жумушла бла кюреширчисиз.



**ЭГИЗЛЕ.** Бирлеге бойсунургьа керек болгьанын ангылау жюреигизни кьыйнайды. Алай ол акьыл бла ишигизде чьырмаула чьыгармасагьыз игиди. Эрттегили шуёхугьуз бла жолларьгьыз энди башхаракь болургьа боллукьду.



**АЙЫРЫЧАБАКЬ.** Орта кюнден башлап тюрлю-тюрлю планла этерге, аланы жашаугьа кийирирге ахшы кезиюду. Тегерегиздеги адамланы сизге сейирлери ёсе барады. Аны хайырланьыргьа тийишлиди.



**АСЛАН.** Билим алыргьа, келлик кюнлеге планла этерге итинирчисиз. Ол муратларьгьыз бусагьатда жашаугьа тап кийирилерге боллукьдула. Юйюгьогьозге, сабийлеригизге энчи эс бургуз, саулуугьузгьа да кьаратыгьыз.



**КЬЫЗ.** Ишигизде тюрлениуле болургьа боллукьдула. Юйюр жашауугьуз а бусагьатда бек игиди. Хар зат кесигиз сьойгенча кьураьланды, жюрек ырахатлыкь да барды.

Машинада жюрюгенле уа бу ыйкьда бек сакь болсунла.



**БАЗМАН.** Ишигизге улуу кёллю болуп тургьаныгьыз кеп жарьсуула чьыгарлыкьды. Алай эринчеклигизни хорлаьлаьсыз. Сьуйген адамьгьыз бла да сөз чьыгып турады арагьызда. Сьоемисиз, сьоймеймисиз аны да сагьыш этчигиз.



**АКЬЫРАП.** Иши жашауугьуз кьазауат боллукьду. Алай проблеманы ангылап, аны терк тамаларгьа онугьуз болгьаны себелли, хар зат ахшы жанына бурулукьду. Юйюгьогьозде чьыкьган бир-бир сьылтаулары да, заманында керюп, ангылап, тындырыргьа кюрешигиз.



**МАРАУЧУ.** Бу ыйкьда жамауат ишлеге кьатышыргьа боллукьсуз. Хар чьыкьган жарьсууну кетерирге онугьуз барды. Сьуйген адамыгьыз бла арагьызда сөз чьыкса, чекледен ётмегиз, эс этип сөлешигиз. Бусагьатда ол бек магьаналыды.



**ТЕКЕМЮЙОЗ.** Бу кюнледе ишигиз кьазауат боллукьду. Хар жумушны кесигизни кьаруугьуз бла тамаларгьа тюшерикди. Таматаларьгьыз да ызыгьыздан кьарарганлай туродьла, аны себелли кесигизни низамлы адамча керюптогьоз.



**СУУКЬУЙ.** Магьаналы документле бла ишленде бек сакь болугьуз. Ахча бла байламлы жумушлада кесигизни алдатмазгьа кюрешигиз. Юйюгьогьозде билмей турганлай даулашла чьыгаргьа боллукьдула.



**ЧАБАКЬЛА.** Бу кюнледе тюкенден сатып алган ашарькьларыгьызын болжал заманларына кьарагьыз, ашагьан затыгьызга да энчи эс бургуз. Нек дегенде аш орунугьуз бла байламлы чьыгаргьа боллукьдула. Солуу кюнледе борчлу халда хауада айланьыргьа унутмагьыз.

Учредительле: Кьабарты-Малкьар Республиканы Парламенти бла Правительствосу

**Баш редактор**  
**АТТАЛАНЫ Жамал**

**РЕДКОЛЛЕГИЯ:**  
ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редакторну орунбасары),  
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат (баш редакторну орунбасары),  
ТОКЬЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь),  
МОКЬБАЛАНЫ Зукура (беломно редактору),  
ТИКАЛАНЫ Фатима (беломно редактору).

**ТЕЛЕФОНЛА:**  
Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асломлы информацияны эркинликлерин кьоруулау жаны бла Кьабарты-Малкьар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмагьа "КьМР-Медиа" ГКУ-ну компьютер службасы хазьр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмалангьанды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Номерге графикге кёре 19.00 сагьатда кьол салынанды. 20.00 сагьатда кьол салынгьанды.

**ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЬАРГЬАНЛА:**  
Османланы Хьйса - дежурный редактор;  
Кетенчиланы Зульфия, Кучукланы Сафият - жууаплы секретарьны орунбасарлары;  
Токумаланы Салим - (1,2,3,4-чю бетле), Ахкёбекланы Жаннета (9, 10,11,12-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 1360 экз. Заказ № 355  
Багьасы 15 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,  
Ленин атлы проспект, 5  
электронный почтасы:  
elbor\_50@mail.ru